GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca, Fói'e, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/2 5 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunátória.

Anulu XXXIII.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 5. **Brasiovu 29/17 Ianuariu** **1870.**

MONARCHI'A AUSTRO-UNGARICA.

Transilvani'a.

Caus'a lui Alecsandru Romanu.

Precum s'a anunciatu in Nr. 2 alu diuariului „Federatiunea“ dela 16 curente, Alecsandru Romanu plecá in 18 la Vatiu, pentru a suferí inchisórea de unu anu. Din informatiuni sigure scimu, ca Alecsandru Romanu se afla pana acuma sanetosu. —

„Fed.“

Brasiovu 27 Ianuariu 1870.

Scirile cele mai próspete, ce ne vinu din Viéu'a, nu potu de catu se adeverésca parerea nóstra esprimata, ca catu mai curundu una politica amicabile nationalitatiloru trebuie se reésa invingatória in Austri'a. Ce voiesce partit'a centralista germana? Respunsulu e usioru pentru noi de intielesu. Nemtii nu au alte dorintie pentru Austri'a, decatu suntu acele, cari le au maghiarii pentru Ungari'a; si nationalitatile translaitane nu protindu mai multu pentru sine, decatu cele din Cislaitani'a, adica: deplin'a recunóscere a drepturiloru sale. Lupt'a este mare si se estinde preste totu imperiulu. Pre standartulu luptatoriloru vedemu, ca sta scrisu: Federalismulu, gróz'a nemtiloru si a ungariloru dualistico-centralisti.

Principiulu federalisticu s'a si espresu, de si inca fórte primitivu, in memorandulu celoru trei ministri demisionati Acestia au cunoscutu necesitatea absoluta a unei inaintari favorabile nationalitatiloru din Austri'a; cei cinci ministri ai clicei domnitória germane, nu ca nu cunoscu necesitatea impacari cu opusetiunea nationale, ci nu o voru, finduca nu le convine scopuriloru sale supremátiste. In adeveru deocamdata inca suntu sustienuti in posturi de catra maioritatea ambeloru camere, inse nu mai este nimene, care se mai créda in vitalitatea cabinetului Giskra-Herbst.

Desbaterea adresei in senatulu imperiale arunca o trista lumina asupra starei interne a popóreloru din Austri'a. — Per tangentem aflamu cu cale a constata, cumca nici starea nóstra din Ungari'a nu este mai buna; ca-ce in punctulu suprematisarei nationalitatiloru nemtii si maghiarii centralisti se intrecu unii pre altii. Spre a-si desvinovati actiunea acest'a nedrépta in contra popóreloru sorori ei se incércа a atribui opusetiunei nationale cele mai sinistre si mai periculóse motive. Scimu noi romanii d. e. prea bine, catu aremu se suferimu in punctulu acest'a din partea contrariloru nostri politici! Nu ne miramu dar', déca jidanulu Kuranda i arunca in facia opusetiunei nationale din Austri'a, ca sta in soldulu Rusiei. Totu cam intr'unu asemenea tonu au vorbitu si ceilalti decembristi cu deosebire matadorulu Schindler si slavulu renegatu Kaiserfeld, cum scimu din Nr. tr., care — moderatu — s'a incercatu a doredí, unu paradoxon, ca dela sustienerea partitei domnitória depinde viitoriulu statului. Catu de ridicula este acést'a parere a aratatu insusi cancelariulu contele Beust, care de asta data a facutu epoca cu cuventarea sa. Sciutu este, ca cancelariulu s'a plecatu in partea celoru trei ministri demisionati, s'a esprimatu cu tóte ocasiunile in favórea pactarei, cu opusetiunea nationale se intielege, cum afirma insusi pre basea constitutiunei sustatória; din caus'a acést'a elu fù atacatu de catra matadorii decembristi si cu deosebire de catra presiedintele camerei Kaiserfeld. Respunsulu, ce le dede cont. Beust in apararea sa -si avù efectu intr'atatu de mare, incatu se vorbiea de demisionarea celoru 5 ministri.

De si c. Beust s'a dechiaratu, ca va votá pentru proiectulu de adresa alu maioritatii, elu totusi a fostu celu mai mare aparatoriu alu minoritatii.

Elu le spuse nemtiloru, ca politic'a sa este acea a impacarei si le aduse aminte, ca in anulu trecutu inca sustienù in senatulu imperiale parerea, ca „nu trebuie dintr'una parte se se nege totu, ér' din cea parte se se pretinda totu“; elu protestà in contra asertiunei, ca este unu „slavofagu“, din contra elu in totudeun'a a ajutoratu si a fostu pre partea acelor'a, cari au doritu impacarea cu nationalitatile; elu nu crede, ca dupa cum a disu Kaiserfeld conducatorii nationali nu parasescu nici odata calea, care au aratatu-o poporului, ce din contra elu crede, ca déca li se va aratá una cale mai buna si mai scurta, ei se voru inturná pre acést'a. Beust nu afla consulta si buna tactic'a suprematistiloru de a aratá poporului icóne — inspaimantatória, — cum o agitatiunea rusésca pentru panslavismu etc. — pana candu aceste esu numai dintr'una iritatiune a spiritului si nu din circumstantie faptice.

Noi din partene recomandamu maghiariloru acést'a din urma asertiune a c. Beust spre seriósa luare aminte si mai cu séma bine se-si insemne domnii unguresci si urmatoriele cuvinte ale cancelariului imperiale, care marturisesce, ca cá atare doresce, cá catu mai curundu si dupa potintia se se puna capetu lupteloru nationali, prin cari este sfasiatu imperiulu, aceste cuvinte suntu: „Elementului germanu nu i folosesce intru nemic'a, déca este condamnatu la acéea, cá anu dupa anu se stè in lupta cu celelalte nationalitati, precum de alta parte nici nationalitatile nu au se castige nemicu, déca preferu lupt'a unei apropiari.“

Nu este indoiéla, ca aceste cuvinte suntu adresate indirecte si catra elementulu maghiaru si nationalitatile din Ungari'a; de óra ce nu credemu, ca contele Beust se ignoreze cu totulu starea cea trista interna a Ungariei, cá unulu, care insusi dechiara, ca se intereséza despre luptele din laintru ale imperiului, a caruia representantiu in afara este. „Viitoriulu“, disc elu, „ne va justificá“ si intr'adeveru dicemu si noi, viitoriulu ne va justificá dorintiele nóstre drepte nationali, viitoriulu va aduce invingerea acestor'a, elu va aratá nemtiloru si maghiariloru ingamfati, ca óre folositu le-au ceva lacomi'a, cu care au voitu se-si aróge tóte drepturile politice nationali, fara a concede si celorulalti ce trebuie a li se concede; viitoriulu va aratá de alta parte, déca nationalitatiloru li s'a datu man'a de impacarea dorintieloru si ele numai din capritiu au respinsu-o, or' ca casulu contrariu a avutu locu, de cate ori s'au manifestatu dorintiele loru. —

„Correspondance Slave“, care se continua si pe anulu acesta sub devis'a: „Liberté Nationalités“, intr'unu art. intitulatu: „La nation boheme et le nouveau ministère de Vienne“, dupace -si da judecat'a despre incordarile min. vienesu, ca elu representéza numai o mica maioritate a populatiunei, incatu 5 milióne de slavi din Boemi'a si Moravia dupa starea de acum n'au dreptu de a poté avé 20 deputati, pe candu 6 milióne de germani din diverse tieri suntu representati cu 120 mandatari in Reichsrath si astfeliu maioritatea popóreloru e ironisata prin post'a de supremati'a sa; apoi finesce asia: „Catu de curundu va incepe o era nóua de apasarea tuturoru drepturiloru constitutionali, una era de persecutiuni si de regimu militariu „liberale“, dupa cum se esprima domnii situationei. „Noi consiliamu cu totu adinsulu pe acesti domni, cá se companésca bine lucrulu, inainte de a se pasi preste Rubiconu. Nu te poti jucá nepedepitu cu Cesarele, déca nu esti singuru elu. Nu e dificile a provocá unu resbelu civile, inse óre care ei voru fi urmarile lui? Subscriitorii memorandului maioritatii au dechiaratu, ca cestiunea Boemici e o cestiune de putere. Noi acceptamu acesta cuventu fara a esitá, pentruca noi ne cunóscemu puterile nóstre proprie, tocma asia, cá si pe cele ale domniloru acestora. Ei voru trebui se primésca responsabilitatea evenimenteloru, care voru avé fara indoiéla urmari seriése, ca-ci acolo, unde se lupta dóue puteri, una din dóue trebuie necesaremente se cadia.“ — Amu adausu acestea numai spre informare despre impresiunea, ce a facutu in Boemi'a confusiunea din Vien'a, unde elementele politice se afla impregnate de materi'a, care va esplodá decideréa la o parte. —

Brasiovu 26 Ianuariu.

Balulu reuniunei femeiloru romane din sér'a trecuta avù unu publicu nu numai alesu, ci si numerosu si credemu, ca resultatulu lui, catu privesce la scopulu serbarei acesteia dela inceputulu reuniunei, va fi pentru fondulu reuniunei catu de imbucuratoriu, déca nu se voru fi facutu spese, ce nu se potrivescu cu scopulu filantropicu. — Finduca ne interesamu numai de scopulu balului, ne abtienemu a ne dá judecat'a despre grandeti'a séu modesti'a cea intielépta, despre ultraismulu séu convenientismulu toaleteloru, finduca suntemu de judecat'a, ca nu hain'a face pe omu, ci omulu haina. Totulu, ce ne indémna a reflectá, se reduce numai la tonulu, ce mi se parea de asta data mai pucinu familiariu si ceva afectatu, in contra naturei romanului, care nu vré a sci de marginea jovialitatii, candu se afla in libertatea elementului seu, care afara de pretensiunea purtarei cu convenientia nu sufere nici o sfiéla. Istori'a de anulu trecutu privitória la acestu balu si nemultiumirile stárei nóstre politice se reflectau óre cum cu o radia de seriositate mai rara de pe fruntile romane; cu tóte acestea judecat'a strainiloru, intre cari erá cu deosebire mai multi oficiri ces. reg., fórte pucini din sasi si numai vr'o doi maghiari, a fostu si de asta data in sensulu de pana acum, cumca balulu reuniunei e celu mai frumosu intre tóte balurile Brasiovului. S'au jucatu si jocu nationale romana, de si cam cu defectu, totusi cu multa gratia. Despre resultatu in favórea fondului asteptamu dupa publicarea lui, cum se face ea pretutindeni. —

— Resultatulu alegeriloru intregitórie pentru comunitatea din Brasiovu este, ca dintre 2100 indreptatiti la alegere numai 796 au votatu. Au primitu maioritate de voturi Carl Boyer cu 761; Demetriu Eremias negutiatoriu 624; Stanu Poenariu neg. 620 si Demetriu Danielu schimbatoriu de bani 618. Membrii de reserva ce urméza cu censu mai micu de 8 fl. 40 cr. se voru asiedí si dupa acéea

publică. — Cu privire la nationalitati se afla dar 90 sasi, 38 romani, 12 maghiari, 5 nemti, 4 greci si 1 israelitu in comuna. —

— Dela Rosnovu audimu despre o scena fórte intristatória intemplata in serbat. Craciunului intre romani si oratoriu (Wortmann) sassecu cu padurarii si cativa membrii ai comunitatei totu sasi, cari din senin inchisera vreo cativa romani, nefiindu vinovati, spargundule petrecani'a din serbatori. — Asteptamu reportu din faci'a locului, ca ce dór' nu ne aflamu in deplina parada de anarchia, ca fara vina se se faca asia ceva! — Voimu dreptatea si ordinea si pentru ácesta avemu detoria a dá pe faci'a orce le conturba pe aceste, ca se scia respectivii vindecatori. —

— Dóue scriri au facutu presiune asupra animeloru romanilioru. Scirea cumca — dupa ce consululu din Romani'a cav. de Zulauf isi parasesce postulu — se face incordari ca o personalitate ungurésca se ocupe acestu postu. Se pórta ad. frica, ca unu maghiaru sumetiu le ar' face dificultati si neindemana in negótiale cele dese, ce au de a face in Romani'a, fiinduca maghiarulu privesce la romanu totu ca la fostulu seu iobagiu. — Alta, o sentinti'a juratiloru, prin care redactoralu „Federatiunei" pentru unu art. in cans'a Tofaneniloru s'a judecatu ca conturbatoriu cu violintia alu pacei publice (!) la prinsória de 6 luni si 200 fl. pe langa spesele procesului. Déca si juratii maghiari sunto pentru romani atatu de liberali, apoi nu e mirare, déca nu pledamu pentru introducerea loru, fiinduca nici legea necum juratii nu ne potu ajutá in contra arbitriului si a anarchiei, ce domina la unii si in privinti'a esplicarei si a aplicarei legiloru. D. e. si la legea despre limba. —

Declaratiune publica.

Dupa unu reportu, publicatu in „Heidelberger Zeitung" Nr. 275 din anulu 1869, profesorele W. Wattenbach in alu treilea discursu alu seu, tienutu in museulu de Heidelberg, descriindu pre sasii din Transilvani'a si positiunea loru, afirma, ca intre multele *pericule*, ce au amenintatu pre sasi in ecsistinti'a loru, este de a se numerá si *precumpenitóri'a populatiune romana din Transilvani'a, carea este o adeverata banda de tetiunari si de hoti.*

In urm'a intercesiunei, in aceleasiu diurnalu Nr. 278, din partea jurisului in Heidelberg I. Bechnitiu pentru onórea natiunei romane, numitulu professore Wattenbach da unu respunsu totu in acelu diurnalu Nr. 279, in care intre altele dice, ca espectoratiunile sale despre valachi séu romani s'au reprodusu prin reportórele diurnaliului amintitu in termini mai aspri, decum au fostu ai densului; — mai departe dice, ca a cercetatu numai pamentulu sasiloru (recte *fundulu* regescu) si ca densulu a vorbitu numai despre romanii colonisati (!) pre acest'a; éra pentru a dovedi, ca acesti romani suntu asia precum i au caracterisatu densulu, se provóca la ceea ce a scrisu englesulu Carles Boner despre Transilvani'a, éra catra finea respunsului seu afirma Wattenbach, **ca se** indoiesce, déca romanii, locuitori in colibi impregiurulu satelorn sasesci, au convictiunea, ca numai pre cultura se póte basá pretensiunea ecsistentiei nationale.

Ori cum se voru luá cuvintele lui Wattenbach — dupa cum suntu relatate in Nr. 275, séu dupa versiunea ce densulu o da in Nr. 279 alu amintitului diurnalu — nu se va poté nici cum trage la indoiéla, ca onórea poporului romanu, in ceea ce privesce cultur'a si moralitatea lui, e atacata prin numitulu professore in modulu celu mai insolente. Si acestu atacu e cu atat'a mai dorerosu simtitu, cu catu elu se vede a fi anume calculatu de a inferá si discreditá inaintea opiniunei publice luminate si prin urmare de a lipsí de simpathi'a si sprijinulu morale alu acelei pre unu poporu, carele, de si apasatu fara vin'a lui mai multi secuti, totusi, dovada e istori'a lui, n'a lipsitu si nu lipsesce a-si implini cá ori care dintre popórele conlocuitórie daturintiele sale catra patria si umanitate si carele a adusu si aduce cele mai mari sacrificie posibili pentru de a intrá in concertulu popóreloru cultivate si libere.

Comitetulu asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, petrunsu de marele sacrificiu, ce poporulu romanu din Transilvani'a preste totu si in deosebi celu din fundulu regescu, isi impune pentru cultur'a sa, nu póte se -si esprime destulu de viu profundu'a sa parere de reu, ca unu barbatu de scientiu, unu istoricu germanu, a potutu se-si uite intru atatu de sine, inmanu, a potutu se-si uite intru atatu de sine, inmanu, a potutu se-si uite intru atatu de sine, inm

aréta pe largu si cu istetime necesitatea de a se interesá seriosu intréga inteligintí'a romana de educatiunea poporului, a patrociná releginea, carea a fostu scutulu limbei si alu nationalitatii nóstre scl. — Dupa acéea Leone Cosbucu ecsecutá pe flauta solo „Piese si cantece de Bucuresci" totu cu acelasi succesu.

Intre aceste sosescu trei telegrame, dóue din Vien'a, unulu din Pest'a, — cari desfacundúse si dandulise lectura, se afla: ca unulu e dela societatea „Romani'a", care suna: „Romani'a" ve saluta, cá spiritulu intre voi! Urari pentru implinirea aspiratiuniloru. — Inainte cleru tineru nationalu! subscrisu Moisilu; — alu doile: „Sub standeriulu pastoriului iubitoriu alu poporului Alexi, alu prometeului romanu nemoritoriului Sincaiu, ve saluta cordialminte conluptatorii fideli, subscrisi; Silasi, teologii;" si alu treile din Pest'a suna: „Cu bucuria cordiala salutamu infintiarea asociatiunei de lectura doriudui inflorire, subscrisi: fratii vostri din Pest'a." — Primiti, primiti fratiloru! simtiemintele nóstre reciproce pentru descoperirile manifestate.

Dupa acéea declamá Ioane Goronu poesi'a lui ocasionala „catra muse", urmata de vine aplause si aclamatiuni de „se traiésca".

Dupa tóte aceste Magnificentí'a Sa rsm. d. Stefanu Biltiu rectoru seminarialu si supravighietoriulu societatei nóstre, care a lucratu si pana acum diu'a nóptea cu asiduitate, solicitudine si intieleptiune pentru inaintarea, culturarea si luminarea clerului tineru din acestu institutu, dede si acum prin cuventarea de inchiderea siedintiei, o dovada eclatanta despre simtiemintele maretie si nobile, cari le nutresce facia cu mam'a beserica si scump'a nóstra natiune romana, indemnandu-si insufletiendu societatea la imbraciosiarea cu caldura si ardóre a totu ce e bunu si frumosu, maretiu si sublimu, religiosu si nationalu.

Dupa acést'a corulu vocalu mai intonó: „Ramuri de Olive", intre cele mai vine aplause si urari de se traiésca.

Éra in fine magnificulu domnu Macedonu Popu prepositu capitularu si magnificulu d. Stefanu Biltiu canonicu si pretoru seminarialu, precum si urmatorii spectati domni Augustinu Munteanu adv., Petru Anca v.-comite in comit. Doboc'a, Alecsandru Nemesiu assesoru, m. on. domni Lazaru Huza not. consist., Eusebiu Cartice prof. de teologia, Ioane Velle ♔.-rectoru si Ioane Papiu preotu la institutulu de corectiune indemnati de semtiulu maretiu si sublimu nationalu de a patrociná totu ce e conducatoriu la unu scopu salutariu, binevoira a se inscrie de membrii fundatori ai acestei societati, catra cari se adaugu de mai inainte si m. on. dn. Alecsandru Erdosiu protopopu in Tr. Tierei Oasiului si d. conducatoriu alu acestei societati Nicolau Moldovanu prefectu si profesoru de teologia.

Candu inchiamu aceste orduri ne sosi o epistola din Blasiu dela magnificulu si rsm. d. Ioane Fekete canonicu custode metropolitanu onerata cu 26 fl. v. a. si 2 carti donate acestei societati, precum si cu o lista, carea contiene numele acelora prestimati si venerati domni, cari binevoira a ne sucurge cu ajutoriulu loru materialu spre a ne ajutorá in intreprinderea nóstra, cari suntu: magnificulu d. Ioane Fekete canonicu custode 10 fl. v. a. si 1 ecsemplariu gramatic'a maghiara-romana. Magnificii d. Basiliu Ratiu prepositu 2 fl., 1 ecsempl. istori'a besericésca, Antoniu Vestemeanu 1 fl., Elia Vlas'a 1 fl., Ioane Chirila 1 fl., Timoteiu Cipariu can. 2 fl., Stefanu Manfi can. 1 fl., prestimati dd. Teodoru Deacu v.-rectoru 1 fl., G. Pap propr. 1 fl., Georgiu Katona adv. 1 fl., N. Marinu prof. 1 fl., B. Crisianu prof. 1 fl., Petru Gram'a macelariu 1 fl., Flórea Vancea nasc. Nistoru 1 fl., Simionu Mateiu not. consist. 1 fl., caror'a prin acést'a le aducemu cea mai caldurósa recunoscintia si multimita pentru partinirea contestata facia cu jun'a nóstra societate; — ne place a crede si speramu, ma chiaru ne rogamu de on. publicu romanu, cá luandu in consideratiune intentiunea si respective scopulu sublimu alu acestei societati, se binevoiésca a ne sprijini cu ajutoriulu seu atatu materialu catu si spiritualu, cá cu atatu mai usioru se ne potemu resolvi si noi problem'a si ajunge scopulu nostru celu sacru si inaltu. —

Patriciu Lobontiu m/p.,
presiedinte.

Simionu Budisianu m/p.,
notariu coresp.

UNGARI'A. In siedinti'a dietei din 20 Ian. in terpeléza L. Tisza pe min. de justitia despre relatiunile presei in Ardélu intrebandu, déca min. are de cugetu in curundu a aduce unu proiectu de lege pentru desfiintiarea cautiunei si a legei din Ardélu (de sub Bach 1852)? si déca vré a vindecá reulu in privinti'a comasatiunei, care nu se facu inca prin orasie, unde nu se afla relatiuni urbariale. — La ordinea dilei erá fondulu de dispositiune de 120.000. Intre alti Paulu Madocsányi arata cu degetulu la vecinii sei din nordu-ostu si la simtiemintele loru, ce au facia cu patri'a ungurésca, apoi la marea necesitate de a controlá intrigile iubitiloru loru vecini, de aceea face lipsa fondulu dispositiunei. — Bobori inse se teme, ca se voru intrebuintiá éra la influintiarea alegeriloru. Simonyi dice, ca e pre mare sum'a. Fondulu de dispositiune in Angli'a e 300.000, in Itali'a 40.000 fr. si denéga primirea. Zsedényi é pro, Vucovics contra votarei. Slavi apara necesitatea fondului, pentruca regimulu nu póte dá tóte de golu nici ale lega de limba clopotului. — Schwarz dice, ca regimulu Angliei are numai 10.000 pondi sterling si porta diurnalu pentru intrebuirea fondului, in care fiacare deputatu are dreptu a privi. Deák pentru. Andrássy bate siéu'a, ca regimulu nu -si póte desvoltá argumentele sale cele delicate cu accesii publicitate, cu care -si trambitiaza opositiunea sale si pretinde aplaudare. Patai dechiara, ca elu nu aplaudéza bani de spionagiu (Spitzlgeld) si resultatulu fù 169 voturi pentru, 102 contra, adica se primi. —

In siedinti'a din 21 se votá condolentia pentru mórtea dep. Alb. Bartha din Alb'a superiore, care mori in 19 Ian. Se votá sum'a de 71.000 pentru min. de langa persón'a Mai. Sale si bugetulu min. de finantia cu 146,528.900 fl. venitu brutu, séu 102,499.700 fl. venitu curatu inse cu substragere de 2%. —

In cas'a de susu sied. din 20 Ian. S'a primitu proiectulu pentru desfiintiarea bataii corporale, inse ca adausu, cá numai deodata cu activarea tribunaleloru de prim'a instantia se aiba potere. — Candu a fi ? —

AUSTRO-UNGARI'A. Vien'a 24 Ianuariu. Cuventarea lui Beust la desbaterea adresei a impresionatu maioritatea ministeriului astfeliu, incatu indata se si intrunira in conferintia, cu atatu mai vertosu, ca maioritatea deputatiloru s'a iritatu fórte si tienendu in 23 adunare in clubu provocara pe ministri, cá séu se respunda séu eventuale se demisioneze. Acésta a si urmatu, ca cei 5 ministri si au datu demisiune si Kaiserfeld o insarcinatu cu compunerea unui nou cabinetu. Acésta confusiune nu póte remané fara influintiare preste tóta monarchia. —

— Archiducele Carolu Ludwig, fratele imperatului, s'a aflatu in 28 in Berlinu pentru a dá contra visita la curte. Elu fù primitu serbatoresce de catra principele de coróna la curtea trenului si inca in uniforma austriaca. I s'a facutu onóre militaria cantanduise imnulu austriacu. —

Cronica esterna.

ROMANI'A. M. S. Dómn'a visitandu institutulu de crescerea fetitieloru numitu „Asilulu Elen'a" in 31 Decembre, care institutu fù infintiatu sub principele Cuza sub numirea dómnei Elen'a, fù primita cu mare caldura. Elevele intonara imnu pregatitu de V. Alexandri si poesii. Dómn'a multiminduse fórte emise urmatoriulu autografu catra presiedintele ministriloru:

„Bucuresci 6 Ianuariu 1870.

„Domnule Presiedinte!

„Visit'a mea la asilulu Elen'a -mi a facutu cea mai buna impresiune, si voiu pastrá o placuta aducere aminte. Amu fostu primita de catra copile cá o mama si tienu a fi mam'a loru. Cu o via satisfactiune amu constatatu chipulu cum copilele suntu ingrigite acolo, precum si progresele in instructiune, cari facu a spera, cá acestu asiedimentu va puté dá institutrice pentru scólele de fete. Solicitatiunea mea se concentréza, in acestu momentu, in seversirea asilului si in constructi'a unei capele, atatu de neaparata ori carui asiedimentu, unde trebuie se se faca educati'a tinerimei.

„Propunu dara a se deschide o subscriptiune spre acestu efectu. Convinsa de nobilele sentimente ale dameloru romane, nu me indoiescu, ca voru veni se se asocieze cu grabire la acésta opera, pe care o punu sub patronagiulu meu. Me punu in capulu subscriptiunei cu sum'a de 12.000 franci.

„Credeti, domnule presiedinte, la simtiemintele mele de stima si de afectiune.

ELISABET'A."

CESTIUNEA JIDOVILORU
in adunarea deputatiloru Romaniei.

Siedinti'a din 16 Decembre 1869.

La ordinea dilei fiindu interpelarea dlui Ionu Codrescu relativa la miscarea jidovilora in Romani'a si a actiunei asociatiunei centrale din Parisu, numita aliant'a israelita universale, interpelare adressata intregului cabinetu si in parte dlui prima ministru si dlui ministru de esterne, dsa, luandu cuventulu, arata ca, déca a luatu cuventulu, e de a pune tiér'a in pusetiune se véda ce opiniuni au representantii natiunei si ministeriulu in cestiunea de facia, care s'a agitatu mai in tóte cercurile electorale.

Nu mai e cestiunea unoru ómeni, cari vinu in tiéra a cantá o pacinica locuintia, si e vorb'a de o natiune, care invade preste alt'a.

Cestiune dsale avendu dóue parti, va incepe cu cea din urma. Ce este asociatiunea israelita centrale din Parisu? O asociatiune cu nesce statute, dar' ale carei scopuri suntu altele. Dsa cetesce cuvintele dise do rabinulu Isidoru, intre care se dice, ca „pre frontispiciulu asociatiunei e scrisu principiulu talmudisticu: solidaritatea tuturoru israelitiloru."

Acésta asociatiune e infiintiata la 1860, si lasa pre adunare a cugetá la coincidinti'a intre acésta data si intre fasele, prin care a trecutu cestiunea israelitiloru in tiéra.

Citesce apoi cuvintele dlui Cremieu", din care se vede, ca jidovii mergu cu pasi de giganti.

In adeveru, la 1865 eran in Romani'a dóue comitete de ebrei, unulu in Bucuresci, altulu la Iasi, compuse de cate unu omu. Gaster negutiatoru si Neusatz in Iasi. De atunci incóce numerulu comiteteloru este de 34, organisate cu presiedinti, vice-presiedinti, casiari etc. de candu s'a tramisu in tiéra comisiuni.

Nu e orasiu, ba chiaru satu, in care se nu fia misionari, cari se dea reportu, prin comitete, centrului séu comitetului din Parisu.

Tendintiele acestei asociatiuni care suntu? E unulu. Este inviarea unei natiuni, si nici unu nationalistu in secululu nostru nu lu póte reprobá, mai alesu candu e vorb'a de o natiune vagabunda, care tinde a formá unu statu.

Suntu premiuri puse pentru literatur'a nationala, pentru arte, si chiaru pentru scienti'a jidovésca, cá si candu ar' fi scientia jidovésca! . . . Vomu vedé care e ea.

Acesti vagabundi inse voru ei se-si recastige vechiulu teritoriu alu loru? Nu; voru a avé statu, siefu etc., dar' un voru, siediu! . . .

Cetimu intr'unu buletinu, ca „unii din ebrei din Siaratz (Serbi'a) voru se emigreze in Palestin'a, dar' ce se faca ei intr'o tiéra fara agricultura?" Apoi unei propuneri de a se colonisá Palestin'a, i se respunde cá ea, nefindu conformu cu tendintiele asociatiunei, nu se póte admite.

Ori cine se póte intrebá ce voru? Cu midiulócele cele mari, care le au, ar' poté se-si dobandésca unu teritoriu. Dar' ei nu gandescu asia. Cetesce o incercare a unuia din capii ebreilor, Moses Montefiore, care tinde la formarea unei colonie de agricultura in Palestin'a. Elu cumpará acolo o vasta gradina, puse cativa insi, inse vediú, ca incercarile i suntu vane. Reportulu asociatiunei dice, ca „acestu pamentu, acoperitu cu maracine, locuintia in ruine, proba, ca caritatea nu e destula" si mai in urma, ca „Sir Moses n'a intielesu, ca in data celui, ce i e fóme si mananca, i se face érasi fóme; cei cari nu sciu agricultur'a etc."

Déca aliantia israelita nu voiesce cá natiunea ei se aiba unu teritoriu propriu, ce voiesce? Vré a avé unu teremu intinsu si a fi judecatori'a tuturoru popórelorum. D. Codrescu cetesce aici din unu organu din Bucuresci, redactatu de unu membru alu aliantiei, care dice, ca „noi vomu fi cá Leviti in poporulu lui Israelu." Ce ar' fi unu poporu, care ar' avé in armat'a sa cateva mii de asemene preoti? Candu rabinulu ar' dice, ca cutare tiéra nu are dreptate, negresitu ei ar' cautá se se lupte contra tierei, care n'ar avé dreptate, fia chiaru aceea de unde facu parte.

D. Cremieux mai dice: 6 milióne suntu copii

lui Ddieu, se asteptamu pana va veni acelu Dumnedieu! . . .

Ce va se dica aceste cuvinte? Ele suntu de natura a i aprinde, a i impinge la fanatismu si, candu o natiune e fanatica, e demna si de mare fapte, dar si de mai mari rele.

Éta unu faptu.

Ecsista o scóla gréca si un'a israelita; s'a disu de ce se fia dóue scoli? Se fia un'a.

Nu inse; cetitorilu cere relatiune si alianti'a respunde, ca interesulu Judaismului nu permite acést'a.

Comitetulu din Parisu concentra tóta actiunea, incepe prin a concentrá banii. Comitetulu din Livorno vré a intrebainti'a óre cum cotisatiunele, ce avea strinse: celu din Parisu lu opresce, si elu se supune.

Dar' celu pucinu comitetulu din Parisu a disu: nu potemu lua tóta lumea; se alegemu dar' o parte si ei au alesu Orientulu.

Se cetesce in buletinulu lora: „Destinat'a jidoviloru e de a civilisá Orientulu; ei l'au luminatu in trecutu, dela ei dar' trebuie se vina lumin'a.“ Din Orientu dar' tindu ei a-si face tier'a loru, si din totu Orientulu au alesu Romani'a, patri'a nóstra, pastrata cu atat'a sange si sudori: éta de ce trebuie se cugetamu de dóue ori la acést'a.

D. Codrescu cetesce scrisórea dlui Armand Levy, agintele alu alliantiei, atasiatu pre langa guvernulu de adi, scrisóre adresata dlui Ioane Bratianu, dupa osirea dsale din ministeriu, care incepe cu vorbele:

„In meditatiunile dtale asupra istoriei Orientului etc.“ si din care apare pre facia scopulu, pre care lu urmaresce ebreii, scopulu adeveratu, ascunsu sub masc'a relegiunei, alu persecutarei relegióse.

Éta aici desvoltata cestiunea jidaniloru in tiéra, continua d. Codrescu. D. Armand Levy e francu, i multiumesce de acést'a, marturisesce, ca nu e vorb'a de relegiune, ci de a se infige si a firmá a trei'a parte din fortiele natiunei romane. Pretestulu este inse relegiosu si de aici se respandesce in tóta lumea faim'a, ca romanii suntu mancatori téribili de ebrei.

Li se póte dice dar':

De ce nu sunteti franci, de ce nu spuneti adeverulu si deghisati sub relegiune planurile cele culpabile? Spuneti francu maritului Napoleone, reginei Victorei, si ei, cari au luptatu pentru Romani'a, voru sci ce respunde.

Inse nu; ebreii suntu abili; aici vorbescu astfeliu, acolo astfeliu. Nu e cestiunea de relegiune, ci cu orice pretiu voru impedecarea formarei unei burgesie romane si nu se va gasí natiune, care se vré acést'a si — de va gasí — toti vomu protestá energica contra unei atari vointie (aplause continue).

Deschidiendu istori'a, se vedemu ce cugetau si cugeta strainii in acésta cestiune.

Pre la 1853 tóta Europ'a deschidea ochii asupra Principateloru, din care volau a face in Oriente unu balevardu. Aici cetesce unu pasagiu din istori'a lui Elias Regnault, din care resulta, ca clas'a de midiulocu lipsindu, ebreii tindu a tiené separatiunea intre diferitele clase romane, si a lua locului acelei clase, etc. „Alungarea jidoviloru din tóte ramurile industriei“ este mesur'a ce propune Regnault. Éta dice d. Codrescu, éta unu omu luminatu, care nu póte fi acusatu de spiritu de persecutiune relegiósa séu de partialitate ce dice.

D. Leclair dice asemene: Moldov'a e cotropita de ebrei.

Candu dar' ebreii voru se constitue la Dunare unu poporu, de ce n'au alesu alta natiune?

Au pusu ochii pre Romani'a, pentru ca rolulu ci este de a fi civilisatorea Orientului, rolulu ei e eminentu nationalu si crestinu. Divulu Traianu ne-a adusu aici ca o sentinela a marelui imperiu, ca o sentinela, care trebuie se opunemu pepturile nóstre contra jidaniloru! Suntemu crestini si omogeni, si acest'a e motivulu, care a determinatu invasiunea ebreiloru. Luati-ne omogeneitatea, nationalitatea si crestinismulu — si nu vomu mai fi romani.

S'au vediutu pucinu mai inainte manifeste, care insultau pre romanii; d. I. Eliade Radulescu, care e in faci'a dsale, scie de ce manifeste e vorb'a; dsa le-a sfarimatu si nu cu vorb'a, ci cu condeiulu, a avutu acestu romanescu curagiu.

Conservarea — éta singurulu argumentu, care s'a invocatu de noi contra pretensiuniloru diferite; se ne conservamu dar'; suntemu o singura natiune, o singura tiéra, o singura limba. Candu dar' vomu avé o burgesia straina, ni se va dice: éta ce sunteti, éta ca poterea societatii vóstre e straina. Potea-vomu óre noi atunci dice totu ca mai inainte, potea-vomu óre noi atunci invocá nationalitatea si unitatea nationale, pentru care Mihaiu Bravulu si atatia altii si-au versatu sangele?

Se invóca de ebrei minciun'a, ca persecutamu. E minciuna, o spune tare, si parlamentulu romanu trebuie se o afirme pre facia, ca e o minciuna, o curata minciuna acusarea, ca suntu persecutati de romani, la care n'au ecsistatu nici odata lupte relegióse. Prin acést'a de o parte cauta a obtiené compatimirea, ér' pre de alt'a a se insinuá, a se acreditá, ca totu ce se face sub ei se face; ca déca guvernele se sustienu, se sustienu numai, ca le placu loru.

D. Cremieux la 1867 dice in sinulu alliantiei israelite: „ministeriulu ce s'a succedatu cade, si déca elu adi se sustiene, e ca va cautá a repará relele trecute in privintí'a jidoviloru.“

Acést'a e o calumnia, nu e de crediutu, ca unu ministeriu romanu, cá acel'a, in care era d. Bratianu, se mérga a implorá ebreiloru favórea: e o calumnia, e o perspectiva ce se da ministriloru, ca adica, de vreti se stati la potere, fiti cu noi.

Si e de mare groza alianti'a acést'a a israeliteloru, ca-ci chiaru d. Cogalnicéanu, in circulari'a sa, pare convinsu, ca jidanii potu dobori „nu unu ministru, ci 10 ministri“. Acésta dsa nu o crede. Candu se va pune pre teremulu celu dreptu cestiunea in facia Europei, nu la 10 dar' la unu singuru ministru chiaru nu i se va clati unu firu de peru din capu.

Allanti'a dandu se se intielége a totu puternici'a sa e dibace, prepara adepti. Dorinti'a de a placé jidaniloru a fostu audita. Cetimu in buletinulu alliantiei, ca „unu membru comunica, ca d. Scarlatu Rosetti, vice-presiedinte alu senatului, e gat'a a scrie o carte, prin care se apere pre ebrei“.

D. Iepureanu a luatu si dlui laude in sinulu alliantiei israelite.

D. Balaceanu intrerumpe, ca d. Iepureanu e absentu.

D. Codrescu. Inaintea istoriei nu suntu absenti.

D. Balaceanu. Nu bagati pre d. Iepureanu in pamfletele dvóstre; nu scrii dta istori'a.

D. Codrescu. Dle presiedinte, credu, ca nu e de demnitatea camerei a lasá se se pronuncie si califice diesle unui deputatu de pamfletu.

Biroulu oserba dlui Balaceanu.

(Voci de pe bancele deputatiloru: protestamu! . . . retrage-ti cuventulu. Scomotu.)

D. Agarici. Ceru a se chiamá la ordine d. Balaceanu si a-si retractá cuventulu. . . . Esimu cu totii din adunare. . . . (Va urmá.)

Novissimu. Vien'a 28 Ian., 6 óre séra. Diurnalele comentéza seriosu brosiur'a lui Helfert „Rusi'a si Austri'a“, care pretinde statulu unitariu austriacu decentralisatu si pentru slavi si romani deplina egala indreptatire. —

† **Vasile Sturza,** fostu locotenentu domnescu in Moldov'a 1858, primu ministru si presiedinte la curtea de casatiune, care lucrá multu pentru realisarea unirei, reposá in Bacau in 11 Ian. Domnulu, Domn'a, guvernulu si adunarea nationala si au aratatu conduleri'a la familia, facunduse dispositiuni pentru a i se da onórea cea mai de pe urma si din partea statului. —

— D. C. A. Rosetti redactorulu „Romanului“ fu alesu deputatu in colegiulu alu treilea in Brail'a.

— In afara nemicu de mare insemnatate. Episcopii germani si austriaci au protestatu in contra ordinei de casa a conciliului si in congregatiunea din 21 Dupanloup, episcopulu francesu, a tienutu o cuventare fórte importanta. —

— Viéti'a, operile si ideile lui GEORGIE SINCAIU DIN SINC'A. Discursulu de receptiune de A. Papiu Ilarianu, si respunsulu de Georgie Baritiu.

In siedinti'a publica a societatiei academice romane din 14 Septembre 1869. Cu XIV annese si unu fac-simile.

Se afla in vendiare, la librari'a Socecu. Pretiulu patru lei noui; — in Transilvani'a 1 florinu.

Respunsuri: Salbagielu: Tacsa timbrale a 30 cr.; de serie 6 cr. la una publicare. Dela 3 ori in susu se scade la serie, tacsa romane 30 cr. de s'ar publicá si de o mie de ori. Seriele se socotescu, cate incapu in locului intregu ocupatu.

☞ Reclamatiile pentru Nrii neprimiti se facu pe viitoriu la post'a cea mai aprópe, nu dedreptulu la Redactiune, si neaperatu in terminu de 3 dile dela diu'a sosirei indatinate. Nóu'a dispusatiune ministeriale esita in caus'a acésta demanda asia. —

Esemplaria din Gazeta se afla dela inceputu si dela inceputulu an. 1869 asemene. On. DD. prenumeranti se binevoiésca cu totii a indemna si inteti in giuru prenumerarea cá se potemu continua fara scadere; pentruca, de unde totu iasi si nu mai puni, — se sfiescé. — R . .

Dta esti alu treile in totu comitatulu si dorinti'a de Fói'a pretinde intenderea de materialu, ca cu ventu si credite dubia nu se póte tiparí nici o litera; apoi dupa sacrificia se mai fii si maltratatu, necontenitu, ca tiapulu erreilorn. Se portamu sarcin'a unulu altuia. —

DDii cu restantiele din an. tr. se binevoiésca a nu mai amana, impedecandune.

Gherl'a: Asteptu pe tóta diu'a.

Clusiu: Amu tramisu. Ve rogu a continuá.

Blasiu: Asteptu sosirea dupa 10 dile. —

Ad Nr. 252/pbl. 3—3

Publicatiune.

Din partea tribunalului judecatorescu civile alu orasiului liberu privilegiatu din Abrudu ca judecatoria urbariale in urm'a concluseiului adusu in 3 Decembre a. c. Nr. 252/pol. se face publicu cunoscutu, cumca de partea esecutorului George Crainiciu locuitoriu din Clusiu pentru ersecutarea de unu capitalu de 100 galbeni c. r. ca pretensione de capitalu dimpreuna cu interesele, ordinandusse esecutiunea averei nemiscatórie a locuitoriloi din Abrudu Zsoldos Alexandru, anumitu a casei de sub Nr. 18 pretiuita in 1800 fl., spre acopulu acesta s'a ordinatu pe cale esecutiva licitatiunea si pentru punerea acesteia in lucrare s'a defiptu terminulu diu'a de 10 Februariu 1870 si in casu de necesitate diu'a de 10 Martiu 1870, totudéun'a la 9 óre inainte de prandiu in localulu oficiale alu scaunului judecatorescu. Documentulu de pretiuire si conditiunile licitatiunei se voru pune inainte spre vedere si informare cu ocasiunea licitarei.

In fine conformu cu intielesulu o. p. § 433 si 466 se provóca toti aceia, cari socotescu, ca -si potu dovedi pe averea susu descrisa vreunu dreptu de proprietate séu alta pretensione, cá petitiunile pentru cautarea pretensiuniloru, dela ultim'a di a publicarei in scientiarei acesteia, in restimpu de 15 dile, ér' presentarile loru de prioritate pana la inceputulu licitatiunei, se le dé in laintru aici la judecatoria, cu atatu mai vertosu, ca-ci la casu din contra neputendu impedecá cleptoti'a licitatiune ecsecutiva, voru fi indrumati si indreptati numai la prisosulu ce va remané din pretiulu de vendiare.

Din siedinti'a scaunului judecatorescu alu opidului liberu privilegiatu Abrudu, tienuta in 3 Dec. 1869.

Vanoza m/p., jude primariu.

Unu dominiu la tiéra.

Una óra departare dela Osiorheiulu de Kézdi (Kézdi-Vásárhely) unu dominiu, ce cuprinde 295 juguri de aratura si fenatia, provediutu cu una móra de macinatu cu patru róte, cu fundu instructu deplinu, cu tóte masinele de agricultura si cu turmele de oi de soiu nobilitatu, se afla de datu cu arenda. — Informatiuni mai de aprópe se dau in bolt'a de lipscania a dd. **M.** si **L. László** in Brasiovu. — 1—3

CURSURILE

la bursa in 28 Ian. 1870 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 80½	cr. v. a.
Augsburg	—	—	120 . 85	„ „
London	—	—	123 „ —	„ „
Imprumutulu nationalu	—	—	60 . 35	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%			70 . 30	„ „
Obligatiunile rurale ungare			78 . 50	„ „
„ „ temesiane			77 . —	„ „
„ „ transilvane			75 . 40	„ „
„ „ croato-slav.			83 . 50	„ „
Actiile bancului	—	—	726 —	„ „
„ creditului	—	—	263 . —	„ „

Redactoru respundietoru
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.